

Nr 394

Av herr **Osvald**, om utredning rörande en rationell användning av avfallsämnen.

(Lika lydande med motion nr 471 i Andra kammaren)

Det är ett välkänt förhållande att många av avfallsprodukterna från de mänskliga samhällena, särskilt från de högt utvecklade av dessa, ofta nog är mycket skadliga för den orörda naturen. Desslikes åstadkommes genom människans åtgärder i naturen ofta avsevärda skador på denna, skador som i andra hand även har en menlig inverkan på människan och hennes samhällen. Luft, mark och vatten skadas ofta helt i onödan, icke sällan med mycket allvarliga följder för människorna. Det kan därför med fog sägas att människan borde söka leva *med* naturen, icke *mot* densamma. Frågan om människans umgänge med naturen är av allra största vikt och berör många viktiga verksamhetsområden. Här nedan skall ett par belysas.

Näringsämnena, d. v. s. människans födoämnen, hämtas från naturen och föres till det mänskliga samhället. Eftersom människan inte kan tillgodogöra sig hela näringsinnehållet i födan har avfallet ett ofta ganska stort näringsinnehåll, som kan utnyttjas av växter och djur och som därför bör behandlas på ett sådant sätt att det kan komma till nytta. Så sker emellertid ej i det moderna samhället utan av bekvämlighet, likgiltighet eller andra skäl söker man förstöra avfallet eller föra undan det till sådana platser, där dess värde ej kan utnyttjas och där det dessutom ofta verkar störande för omgivningen. Mycket vanligt är att avfallet genom vattendragen föres ut i havet och att dess näringsinnehåll sålunda kommer ut ur den omloppsprocess, från vilken människans näringsbehov till en mycket väsentlig del fylls.

År 1954, då snabbutredningen om vattenföroreningarna tillsattes efter en allvarlig vattenförgiftningsolycka i Mälarens innersta del, var det mången som hoppades, att nya principer snart skulle komma att följas. Men så har tyvärr ännu inte blivit fallet. Och dock har vi här ett område inom vilket forskning, lagstiftning och effektiva åtgärder är synnerligen angelägna och bör komma till stånd utan alltför stort dröjsmål. Förhållandet är i själva verket det, att vi skulle kunna stärka vår ekonomiska ställning genom att utnyttja de värdefulla beståndsdelarna i många avfallsämnen i stället för att förintä dessa eller lämna dem inom områden, där de inte blott kan åstadkomma vantrevnad utan i många fall även allvarliga olägenheter eller skador.

Som exempel på två sådana avfallsprodukter kan nämnas sopor och slam från avloppsreningsanläggningar. Den genom förbränningen av soporna erhållna askan innehåller värdefulla växtnäringsämnen och skulle kunna utnyttjas som gödselmedel inom jordbruket. Slammet innehåller inte bara växtnäringsämnen utan även organiska substanser, som kan öka de odlade jordarnas humushalt. Användningen av slammet begränsas emellertid därav, att dess vattenhalt är så pass hög att fraktkostnaderna blir mycket höga. Det borde därför utredas, om icke förbränningsvärdet från soporna skulle kunna användas för torkning, helt eller delvis, av slammet. Genom att sedan blanda askan och det delvis torkade slammet skulle man erhålla en produkt med en ganska hög halt av många värdefulla växtnärings- och jordförbättringsämnen och en relativt låg vattenhalt. Denna produkt skulle genom att i sin helhet återföras till jorden kunna komma till stor nytta, d. v. s. de värdefulla näringsämnena skulle återföras till det kretslopp, från vilket de kommit och från vilket människan hämtar sin näring. Därjämte skulle man nå det resultatet, att vattnen ej skulle bli så svårt nedsmutsade, och att nedskräpningen runt samhällena skulle kunna undvikas, kort sagt, naturen kring samhällena skulle kunna bevaras intakt till trevnad för samhällenas invånare.

Det är givet, att en utveckling efter här antydda riktlinjer måste föregås av en utredning, som i sin tur måste grundas på resultat av forskning och försöksverksamhet. I detta förberedande arbete vore det av stort värde, om även några av de största städerna, gärna med Stockholm i spetsen, ville lämna sin medverkan genom att på olika vägar stödja det arbete, som kan leda till att det antydda målet kan förverkligas.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära en grundlig utredning rörande en rationell användning av avfallsämnena i syfte dels

att utnyttja värdefulla näringsämnen, dels

att förhindra nedsmutsning och nedskräpning i naturen, samt

att för riksdagen framlägga de förslag till förordningar och lagstiftning, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 25 januari 1963

Hugo Osvald
